

9.1 Integrace

V této poslední kapitole si shrneme všechny dosud získané poznatky a pokusíme se je propojit do jednoho celku. Dále si popíšeme podrobněji funkci mozkové kůry - nejvyššího oddílu centrální nervové soustavy - a thalamu, jádra, přes které většina informací do kůry prochází.

Vzpomejme si úvodní kapitolu funkční organizace CNS. V té jsme rozdělili jeho činnost do 3 kroků:

vnímání
zpracování informací
reakce

Projděme si nyní toto schéma podrobněji a s ohledem na všechny dosud probraná témata.

1. Vnímání

Vnímání probíhá pomocí **receptorů**, z nichž je informace přenesena **periferními nervy do míchy** nebo **hlavovými nervy do mozkového kmene**. Z míchy pak informace stoupají vzhůru **vzestupnými drahami** do kmene a dále **přes thalamus do mozkové kůry** nebo přímo do mozečku.

Tabulka přináší přehled hlavních vstupních cest do nervového systému.

Podnět
receptor
periferní složka
centrální složka
thalamus
zakončení

Hmat a vřdomá propriocepce

hmatová tělíska v kůži, kloubní receptory
(tělo) **senzitivní nervy** ? ganglion spinale
dráha zadních provazců ? nucleus gracilis a cuneatus - křížení decussatio lemniscorum
VPL
senzitivní kůra

(hlava) n. trigeminus ? ganglion trigeminale
ncl. mesencephalicus, ncl. proprius n. V
VPM
senzitivní kůra

Bolest

volná nervová zakončení
(tělo) **senzitivní nervy** ? ganglion spinale
spinothalamická dráha
spinoretikulární dráha

VPL

-

senzitivní k?ra
retikulární formace

(hlava) n. trigeminus ? ganglion trigeminale
ncl. spinalis n. V

VPM

-

senzitivní k?ra
retikulární formace

Chu?

chu?ové pohárky

n. VII, IX a X a jejich ganglia

nucleus gustatorius

VPM

-

chu?ová k?ra

Sluch

vláskové bu?ky

ganglion cochleare ? **n. vestibulocochlearis**

nuclei cochleares ? colliculus inferior

CGM

sluchová k?ra

Rovnováha

vláskové bu?ky

ganglion vestibuli ? **n. vestibulocochlearis**

nuclei vestibulares

-

moze?ek

Zrak

ty?inky a ?ípky

nervus opticus ? chiasma opticum

tractus opticus

CGL

zraková k?ra

?ich

?ichové bu?ky

n. olfactorius

bulbus olfactorius ? tractus olfactorius

-

šichová kšra

Nevšdomá propriocepc

svalová všeténka a Golgiho šlachová tšlíska

senzitivní nervy ? ganglion spinale

dráha zadních provazcš, spinocerebelární dráhy ? bez kšížení

-

mozešek

Viscerální podnšty

baroreceptory, chemoreceptory a další

n. vagus a jeho ganglion

ncl. tractus solitarii ? **retikulární formace**

hypothalamus

limbický systém

2. Zpracování informace]

Zpracování podnštš je pro kašdš z nich individuální. Pšipomešme nš které základní principy:

Hmat a všdomá propriocepc

Signály konší v **primární senzitivní kšše** (BA 3, 1, 2), dále jsou zpracovávány v sekundárních oblastech. Kšra, stejnš jako vzestupné senzitivní dráhy, jsou uspošádány somatotopicky - uršitým oblastem tšla odpovídá uršitá šást kšry, pšíšemš zastoupení je disproporšní (**senzitivní homunkulus**).

Bolest

Spinothalamická dráha vede bolestivé podnšty **do somatosenzitivní kšry**, coš zajiššuje lokalizaci bolesti na tšle. šetné odbošky pšedevším **do limbického systému** spolu se **spinoretikulární drahou** konšící v **retikulární formaci** zajistí **emošní odpovšš** na bolest. Silná emošní reakce v limbickém systému zajistí, še se pšítš bolestivým podnštšm vyhneme.

Chuš

Chušové vjemy jsou zpracovány v oblasti BA 43, která odpovš zhruba **lokalizaci hlavy homunkula** v senzitivní kšše. Chuš je úzce spojená s šichem.

Sluch

Sluchové podnšty jsou vedeny do **primární sluchové kšry** v Heschlových závitech (BA 41, 42), dále jsou zpracovávány v sekundární kšše. Díky oboustrannému zapojení jsme schopni lokalizovat smšr pšicházejícího zvuku. Kšra (stejnš jako hlemýšš, dráha i jádra) je uspošádána **tonotopicky** - jednotlivým frekvencím odpovídají uršité oblasti. Porozumšní šeš je zálešitost vyšších center (viz dále).

Rovnováha

Projekce rovnováhy do k?ry má menší význam, navíc přesná lokalizace korové oblasti je nejasná. Velký význam mají ostatní struktury - především **mozeček**, který spolu s retikulární formací **zajišťuje rovnováhu** a **jádra oko-hybných nervů**, která takto korigují pohyby očí podle polohy hlavy.

Zrak

Zrakové podněty končí v **primární zrakové kůře** (BA 17) a jsou dále zpracovávány v okolních sekundárních oblastech. Zraková kůra je uspořádána **retinotopicky** - jednotlivým oblastem sítnice (a tedy zorného pole) odpovídají korové oblasti. Organizace je však složitější - dochází zde také ke **zpracování barevného signálu**. Vyšší centra pak zajišťují zrakové poznávání - rozeznání osob či objektů (viz dále).

Ůvědomění

Ůvědomění jako jediný smysl **obchází thalamus** a směřuje přímo do k?ry. Je úzce propojen s limbickým systémem a díky tomu mají Ůvědoměné podněty **nejvyšší emoční komponentu**.

Nevědomá propriocepce

Nevědomá propriocepce je základem fungování **reflexních oblouků**, z nichž nejdříve je **gamma-klika**. Její dostředivá vlákna mají vždy **dvě kolaterály** - jednu **pro míchu** k realizaci reflexu, jednu směřující do centra, konkrétně hlavně **do mozečku**. Mozeček na základě těchto vstupů cestou hlavně retikulární formace pak fungování gamma-kličky reguluje.

Viscerální podněty

Vjemy z orgánů přichází cestou **viscerosenzitivních vláken**, významný je zejména n. vagus. Cílovou strukturou je **retikulární formace**, která informace předává dále do **hypothalamu** a do **limbického systému**, které jsou za regulaci ANS zodpovědné. Princip je tak podobný jako v případě reflexů míšních - odpovědi na podněty jsou automatické, z vyšších center jsou pak regulovány.

Obecný princip

Přijde-li signál z PNS, nejdříve narazí na míchu. **Nejjednodušší** problém a problém, který vyžaduje **nejrychlejší** reakci, se vyřeší **na míšní úrovni**. **Komplikovanější** informace stoupají vzhůru a řeší se na úrovni **kmene**. **Nejsložitější** informace se zpracovávají v **mozkové kůře**. Pouze informacím, které se dostanou až do k?ry (a to je to jen jejich **malá část**) se dostane na **úroveň pozornosti**, jsou v?domě zaregistrovány, v?e ostatní probíhá automaticky a nevědomě.

3. Reakce

Reakce můžeme rozdělit především na volní a mimovolní, dále pak na motorickou a autonomní.

Mimovolní odpověď

Mimovolní odpověď může být motorická nebo autonomní.

Motorickou odpověď zajišťuje především extrapyramidový systém, **tractus vestibulospinalis, reticulospinalis a rubrospinalis**. Ty jsou pod vlivem **vestibulárního aparátu, retikulární formace, mozečku a bazálních ganglií**. Hlavní funkce spočívá v řízení svalového napětí, postojů, udržování rovnováhy a regulaci reflexů. Podílí se také na koordinaci motoriky volní, můžeme říci, že "připravuje tělo na to, že se bude hýbat".

Autonomní odpověď je záležitostí sympatiku a parasympatiku pod kontrolou **retikulární formace, hypothalamu a limbického systému**. K tomu se přidává hormonální systém řízení hypothalamem.

Až do této doby by se podle popisu mohlo zdát, že nervová soustava je pouze počítač, který vyhodnocuje přicházející impulzy a adekvátně na ně reaguje. **Není tomu tak!** Především zásluhou **mozkové kůry** se do hry přidává celá řada dalších vlivů a my tak máme možnost na podněty reagovat dle vlastní vůle. Výsledkem je **volní odpověď**.

Volní odpověď

Autonomní systém můžeme vliv ovlivnit jen velmi těžko (nepřímě, například masáž karotického sinu aktivujeme n. vagus a vyvoláme tak bradykardii).

Motorický systém však máme pod svou kontrolou. Můžeme tak provádět **volní pohyby** a především využívat pro člověka specifickou složku motoriky - **řeč**. Princip tvorby a rozpoznávání řeči je předmětem další kapitoly.